

POZIȚIA

Consiliului European al Profesiilor Liberale -CEPLIS privind impactul Brexit-ului față de libertatea de circulație a profesioniștilor liberali și față de serviciile profesionale pe piață

1. Retrospectivă

În istoria europeană, începând cu epoca modernă, profesioniștii liberali au contribuit la formarea unei comunități de cunoștințe tehnice și culturale, esențială pentru identitatea Europei. După semnarea Tratatului de la Roma, libera circulație a profesioniștilor liberali a reprezentat unul dintre drepturile fundamentale ale muncitorilor și unul dintre cele mai importante vehicule de integrare culturală și socială, chiar înaintea integrării economice a comunității europene.

În prezent, Acordul de Comerț Liber dintre Uniunea Europeană și Regatul Unit, care a intrat în vigoare la data de 31 decembrie 2020, ridică o ceață groasă cu privire la piața transfrontalieră prezentă și viitoare a serviciilor profesionale, a libertății de stabilire și a libertății de a presta servicii.

Într-adevăr, Tratatul a căutat să protejeze libertatea de a furniza servicii, inclusiv servicii profesionale, cu o referință specială la serviciile de ordin juridic și financiar. Cu toate acestea, recunoașterea libertății de a furniza servicii în noul cadru legal nu a fost urmată de

o transpunere necesară a sistemului Uniunii Europene de recunoaștere reciprocă a calificărilor profesionale, care este o cerință esențială pentru urmărirea activităților profesionale în Europa. Tratatul nu s-a referit la Directiva Calificărilor Profesionale (2005/36/EC) ca la unul dintre actele legislative transpuse și încorporate în legea Regatului Unit. Viitoarea cooperare dintre Regatul Unit și Uniunea Europeană în domeniul recunoașterii reciproce a calificărilor profesionale impune respectarea regulilor națiunii gazdă și a unor forme fără precedent.

De acum înainte, în absența oricărui acord de cooperare îmbunătățit, cetățenii Uniunii Europene și cei ai Regatului Unit sunt, în ochii dreptului străin, resortisanți ai unor țări terțe și sunt supuși proceselor tradiționale de recunoaștere a calificărilor inevitabil complexe și murdare. Singurele excepții se referă la:

a) domeniul profesiilor juridice pentru care o disciplină ad-hoc permite exercitarea profesiei și folosirea titlurilor profesionale valabile în statul de origine, fără orice constrângere administrativă în materii prevăzute expres.

b) persoane ale căror calificări profesionale au fost recunoscute înainte de Acordul Brexit din 2019 pentru care recunoașterea obținută la acel timp continuă să rămână valabile.

2. Noul cadru juridic

Noul cadru juridic pentru recunoașterea calificărilor profesionale este guvernat de către art. 5.13 al Tratatului. El urmează prevederilor recentului Acord Liber de Comerț semnat de către Uniunea Europeană cu alte state și în special CETA dintre Uniunea Europeană și Canada și care a intrat în vigoare în mod provizoriu în anul 2017. Regula a început prin recunoașterea discuției părților în ceea ce privește reglementarea profesiilor libere în propriile lor sisteme de drept impunând, de asemenea, noi cerințe și condiții pentru exercitarea lor legate de posedarea calificărilor și abilităților necesare.

În același timp, articolul prevede un mecanism de încheiere a unor acorduri bilaterale de recunoaștere reciprocă a calificărilor profesionale care să fie creat între Regatul Unit și statele membre ale Uniunii Europene, profesie cu profesie.

Potrivit acestui mecanism:

a) Inițiativa revine autorităților competente (corpurilor profesionale și autorităților publice) pentru fiecare profesie, în fiecare stat individual, care trebuie să adopte o recomandare pe care să o adreseze Consiliului pentru Parteneriat, stabilit de către Tratat.

b) Recomandările trebuie să se bazeze pe două presupuneri:

b.1. valoarea economică a recunoașterii reciproce în avans a calificărilor profesionale pentru profesii individuale.

b.2. un nivel potrivit de compatibilitate cu respectivele cadre juridice.

c) Este de competența Consiliului să evalueze fezabilitatea cererii și să elaboreze un acord de recunoaștere reciprocă. Acordul nu va fi, în nici un caz, utilizat pentru sistemele de recunoaștere automată a calificărilor profesionale, dar trebuie întotdeauna să fie utilizat pentru un act formal de recunoaștere de către autoritatea competentă a Regatului Unit și a statelor membre ale Uniunii Europene.

d) Anexele (Anexa SERVIN 6) prevăd un model de acord de recunoaștere reciprocă a calificărilor profesionale, dar acest lucru nu este obligatoriu. El reprezintă, în orice caz, o contribuție fundamentală în direcția tendinței de omogenizare a sistemelor de recunoaștere reciprocă, evocând forme tipice adoptate de Directiva Calificărilor Profesionale cum sunt măsurile compensatorii, perioadele de practică, testele de aptitudini, accesul parțial temporar.

3. Riscurile ce provin din noul cadru legal

Riscurile asociate cu noul cadru legal par să fie mult mai importante decât oportunitățile.

Desigur, prevederea pentru relativa simplificare a condițiilor permite inițierea unei proceduri care va facilita un proces rapid și omogen în direcția îmbunătățirii acordurilor de recunoaștere.

Cu toate acestea, trebuie să fim conștienți că în perioada celor trei ani de Acord de Comerț Liber între Uniunea Europeană și Canada-care a fost adoptat cu un mecanism de reglementare-recunoașterea reciprocă nu s-a îmbunătățit.

În plus, nevoia de convergență a celor 27 de autorități naționale pentru fiecare sector din Uniunea Europeană ridică o îngrijorare majoră.

Este adevărat că anexele conțin forme standard pentru autoritățile competente naționale chemate să efectueze o astfel de evaluare, dar acest lucru nu este obligatoriu.

Formele sunt utile pentru accelerarea procesului. Și totuși, autoritățile includ adesea asociațiile profesionale, independent de guvernele naționale, ale căror poziții în problema recunoașterii calificărilor străine au fost adesea ostile și în orice caz foarte diferite de la țară la țară și de la profesie la profesie.

Aceste procese privind o rapidă convergență a evaluărilor autorităților competente din cele 27 de state ale Uniunii Europene și Regatul Unit ar trebui să fie încurajate în scopul evitării riscului real din spatele acestui Tratat, stabilirea căilor de cooperare bilaterală dintre Regatul Unit și statele membre individuale ale Uniunii Europene. Tratatul nu exclude această opțiune și complexitatea mecanismului prefigurat de către articolul SERVIN 5.13 care poate chiar să sugereze pasul către bilateralitate. Din perspectiva profesioniștilor liberali europeni, acordurile bilaterale privind recunoașterea reciprocă a calificărilor profesionale ar trebui să fie evitate și ar trebui prevenite printr-un proces foarte rapid de extindere a acordurilor la nivelul întregii Uniuni Europene așa cum se întâmplă în cazul profesiei de arhitect.

Într-adevăr, acordurile bilaterale ar crea o diferențiere inacceptabilă a valorii titlurilor între profesioniștii liberali din diferitele state membre ale Uniunii Europene și pentru profesioniștii din Regatul Unit, în diferitele state membre ale Uniunii Europene afectând egalitatea legală a profesioniștilor liberali europeni și prejudiciind eficiența serviciilor profesionale.

Este perfect de înțeles că unele țări, care au avut întotdeauna o relație specială cu Regatul Unit, cum este cazul Irlandei și Maltei, resimt o urgență specială în a ajunge la acorduri de cooperare îmbunătățite. În astfel de cazuri, acordurile bilaterale ar trebui să fie doar un prim pas în direcția unui sistem de cooperare larg răspândit și la care să se ajungă într-o perioadă scurtă de timp.

4. Probleme și perspective de dezvoltare

Este imposibil să nu observi că în concluziile Tratatului cu privire la această problemă, rigiditățile reciproce și interesele partizane au prevalat în cele din urmă, că nevoile și așteptările legitime ale profesioniștilor liberali și cetățenii de ambele părți, au rămas complet în fundal.

Ideea de a ignora recunoașterea condițiilor legale de bază, care garantează mobilitatea profesioniștilor liberali sfârșește prin reducerea serviciilor profesionale la dimensiunea lor pur economică, garantând doar serviciile juridice și economice care nu implică, în mod necesar, prezența profesionistului liberal într-un alt stat.

În schimb, componenta umană esențială a serviciilor profesionale este devalorizată ceea ce reprezintă o caracteristică importantă, cu repercusiuni în mod special problematice în cadrul unor realități profesionale unde ele sunt identificate, în mod complet, cu o componentă umană.

Aceasta este o pierdere uriașă pentru libertatea de mișcare a profesioniștilor liberali europeni și pentru dezvoltarea pieței serviciilor profesionale, care vin până la stadiul unei complexități deosebite pentru sector, caracterizat așa după cum atestă statisticile printr-o creștere neregulată a autoangajării în statele membre dar, de asemenea, de o tendință de stabilitate a pieței în termenii volumului de tranzacții și bogăție produsă.

Consecințele unui Brexit dificil din punctul de vedere al mobilității profesioniștilor liberali vor fi foarte evidente pentru profesioniștii liberali din domeniul sănătății care, în general, aleg să se mute într-o altă țară din motive personale și fără sprijinul organizației structurate economic.

În interiorul cadrului privind mobilitatea europeană din ultimii ani, Regatul Unit a reprezentat o destinație privilegiată pentru profesioniștii liberali europeni și în special pentru cei care provin din domeniul sănătății. În acest domeniu, pentru care există un sistem automat de recunoaștere a calificărilor profesionale în Uniunea Europeană, acest lucru a fost posibil datorită extraordinarului efort de armonizare a metodelor de pregătire de-a lungul câtorva decenii. Posibilitatea realizării unui pas înapoi către acorduri bilaterale privind recunoașterea reciprocă a calificărilor profesionale ar putea să fie un obstacol insuportabil pentru procesul de mobilitate profesională care a atins un nivel foarte ridicat de fluiditate, cu beneficii reciproce.

Este, prin urmare necesar, să fie lansate inițiative accelerate pentru adoptarea unor acorduri de cooperare îmbunătățite începând cu profesiile pentru care se aplică sistemul de recunoaștere automată.

Consiliul European al Profesiilor Libérale-CEPLIS, având rolul de a coordona corpurile profesionale și asociațiile la scară europeană, intenționează să preia un rol de conducere în cadrul acestor inițiative.